

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIO

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

LAS NOSTRAS MODISTETAS

—Las señoras, que s' esperin:
avans de duls'hi 'l sombrero,

hem de dá un vistasso al curs
y lluhí un xich el salero.

CRÓNICA

RECORRENT alguns pobles de l'alta Catalunya allí ahont, segons diuen, se conservan ab més puresa las bonas costums de la terra, m'han cridat l'atenció certas aficions que tenen, per lo vist, molt arreladas, y que á primera vista semblan pugnar ab lo que sol dir l'*agre del terror*.

No tot son balls típics, còssos, dansas, llevants de taula, cançons, rondallas y altras galindaynas lo que dona caràcter y color á las festas que celebran: hi ha alguna cosa més, que viu també de la sava popular, com aquelles altras manifestacions tan puras y ingenuas; alguna cosa de la qual no'n parlan may ni en bé ni en mal els enamorats del *folk-lore* y 'ls somniadors empenyats en sembrar las llevors del esdevenir en el camp de las vellas tradicions. Aquesta cosa [horripilinsel] es l'afició tauomáquica.

No sols en l'alta montanya de Catalunya, á Vich, á Olot, á Ripoll y altras poblacions importants, sino en alguns pobles del Rosselló y del Conflent, en las grans solemnitats hi ha corre bous y lidia de vacas en plassa tancada; manifestacions de una tauomaquia rudimentaria, pero no menos significativa que la que predomina en las terras de ponent. A Ripoll y á Arles de Tech, á l'una y á l'altra banda del Pirineu, hi he vist dos corridas de vacas, que per la disposició de la plassa y la manera d'efectuarse 'l capeig, semblavan dos tanys de una mateixa arrel.

Naturalment qu'en la terra de Deu reconsagrat no hi ha aquella sandunga característica de la *tierra de Muria Zanlázima*; pero l'afició, per no dir la passió pels banyuts, es igual, com es idéntich el perill que s'arrostra, y venen á ser las mateixas las desgracias que tot sovint s'ocasionan... En las desgracias está la gracia de savi diversió brutal.

No crech que ningú pera disculpar als montanyesos catalans s'atreveixi á pretendre que la lidia de bous y vacas fetas á la seva manera siga cosa exòtica y d'importació, com ho son á Barcelona y altras ciutats de Catalunya las corridas de toros, á cárrech de la gent de cubeta, jech curt, pantalon senyit y payola de feltre, que 's contoneja pels passeigs, escupint pels ullals ab aire de importancia. No arriba fins á n' aquells varals la influencia flamenca. El toreig montanyés es ben indígen, y de un origen tant llunyá, que seria bastant difícil determinar-lo.

Preciament ab motiu de la mort del savi historiògraf, D. Joseph María Pellicer y Pagés, ocorre guda fa pochos días en la ciutat de Mataró, vaig recordar-me de una erudita monografia sobre *Santa María de Ripoll*, publicada l'any 1878, y molt abundant de documents curiosos, de la qual, en aquella fetxa y trobant-me en la pintoresca vila del Fresser y 'l Ter, ahont ell llavoras residia, va regalarme'n un exemplar.

Era 'l Sr. Pagés un intel·ligent rebuscador de cosas vellas, que se sentia atret per las ruinas de aquell famós monestir. Els treballs encaminats á la seva restauració estavan encare molt endarrerits, quan ell buscant elements y conjuminantlos ab devota paciencia, deixava reconstituhida la historia de aquell monument y de sos encogullats habitants, á través dels sigles.

Jo recordava, vagament, haver llegit en la monografia del Sr. Pagés, la ressenya de una *corra de toros*... y, en efecte, vaig trobar-la, en el capítul del llibre destinat á relatar l'entrada del Molt Il·lustre

Senyor Abad de Ripoll, D. Rafel Moner, que tingué efecte 'l día 3 de agost de 1699, ab motiu de la qual se celebraren tres días de grans, solemnes y pomposas festas. Un capellá de la vila que ocultava 'l seu nom ab las inicials D. T. ne va escriure la relació, que 'l Sr. Pagés reproduhí literalment, y que, per cert, resulta curiosíssima.

Si en aquella época hi hagués hagut, com avuy, periódichs, Mossén D. T. hauria sigut un revister de primera, á l'usansa dels seus temps y del lloch ahont tingué efecte la popular expansió en obsequi del nou Abat.

Perque val la pena de ser coneguda reproduhím els párrafos referents á la *corra de toros*, y crech que 'ls aficionats de avuy se'n lleparán els bigotis.

Vagin llegint:

«Hagué també en Ripoll, en los tres días de luminarias, balladas molt numerosas. Y día segon de las festas hagué *corra de toros*, lo qual fou d'esta forma: plassa closa y qui no volia corre posat en segur ó catafal. Lluego eixí un toro ab una embestida que apareixia un leó ó un lamp del cel que no deixaba ningú en plassa, sino en fugida: ningú gosaba ferli boballas sino de ventarse de deu passas, lo qual era de Serra den Boix. Feu cáurer lo capitá Foguer, alias Negrillo y, tenint tan dalit com té, li feu fer un salt que lo deixá pasmat. Lluego lo toro lo arremeté, sino que los fadrins cridavan y se apartá. (*Quites á crits: una sort nova*).

»Succehí devant lo Dr. Francesch Illa notari: ell fou lo primer. També agafá un soldat que lo tirá al l'ayre, la demés gent s'espantá com no havia reventat. Los torejadors antes de la corra eran molts; pero foren pochos quan veren dits toros, *pagant los pochos la patenta en gran*. Un alférez, cirurgiá del Tercio, un Dragó, lo capitá Foguer y molts altres feyan posturas de un cap de plassa al altre. (Un ho está veyent).

»Lluego immediatament tragueren lo segon, que també feu cáurer molta gent. Advertim en est toro que D. Baltazar lo alférez del Mestre de Camp eixí á torejarlo, y la primera sort fou miracle perque nol sabia torejar, vist assó per lo Mestre de Camp don Joseph Redondo, maná á dit D. Baltazar que se retirés, *que los toros no eran toros sino dimonis*. Los torejadors castellans s'espantaban, los toros guanyaban al torejador y aixís á tots feren pagar la patenta. Mes succehí ab est segon toro que son amo lo cridá *petita, petita* y li feu senyal ab la má que ell lo demanaba. (Una nota idilíaca). Y lluego, vist la senyal, lo toro obehí com si hagués cridat á un cá.

»Lo feren entrar dintre y tragueren lo tercer que fou més mal que cap dels que habém relatat, perque corria com si fos aire, fent cosas de maravella. Foren los mals cinch, sense picarne ningú: la gent que lansaren per terra foren més de catorze. ¡Gran maravella fou veurer aquells animals, que de molt temps no'n hi habían correguts de tan bons en la plassa de Ripoll!

¶ Fins aquí la ressenya.

Al transcriurela la dediquém als enamorats de las vellas costums de la terra catalana—avuy encare viventas—perque vegin si troban la manera de compaginar las sevas tendencias arcaicas y teocráticas y las sevas efusions pels comtes-reys, pels bisbes y 'ls monjos, ab l'afició tauomáquica predominant en una bona part de Catalunya. Quan sápigam que á Ripoll, el bressol de la nostra nacionalitat, l'entrada y presa de possessió de un abat nou se solem-

nisava ab *corras de toros*, els caurá l'ánima als peus.

Y no podrán menys de preguntarse:—¿Es que aquella bona gent estava més corrompuda de lo que 'ns figurém, ó es que nosaltres, al forjarnos certas ilusions, estém á tres quarts de quinze?

A procedir ab llealtat, haurán d' admetre la segona part de la disjuntiva, convenint en que Catalunya, per tenirho tot, fins te una tauromaquia típica, tradicional, ben nostra... ¡Els provensals la tinguessin!

Dich aixó perque molts felibres no s' haurían vist obligats com s' hi vejeren temps enrera á adherirse ab entusiasme á las *corridas de toros á la española*, com una manifestació de protesta contra las pretensions dels pobles del Nort de Fransa, empenyats en suprimirlas, per bárbaras y salvatjes.

El moviment nacionalista de la Provensa, arrapat á la cuheta de 'n *Conejito* ó de 'n *Bombita-chico* es un espectacle desconcertador pels partidaris del moviment nacionalista catalá.

P. DEL O.

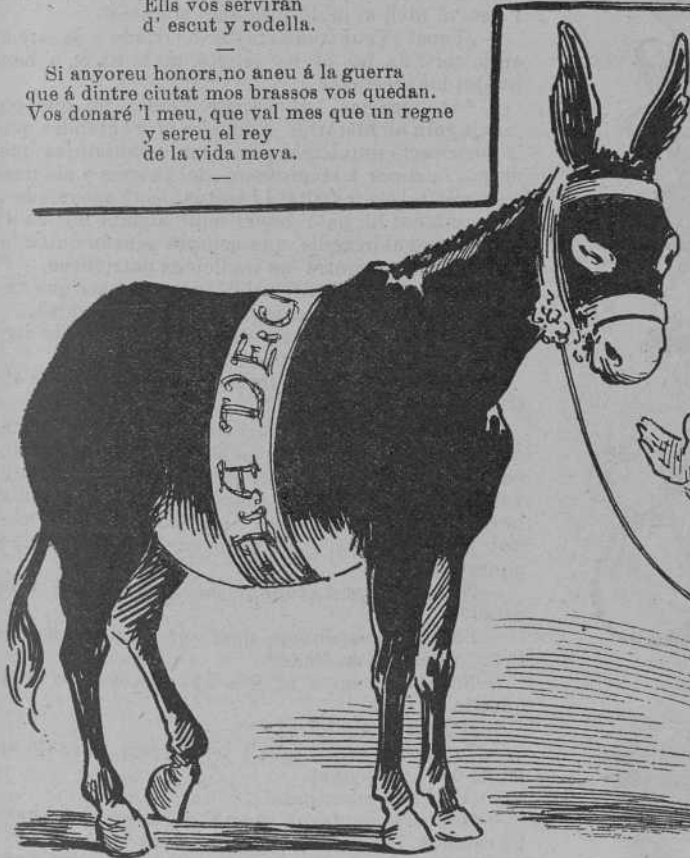
CANÇÓ D' ELISENDA

BALADA

Gentil cavaller que aneu á la guerra,
tan polit de cos y 'l semblant alegre,
gardeu mos petóns y vostres promesas...

Els vos servirán
d' escut y rodella.

Si anyoreu honors, no aneu á la guerra
que á dintre ciutat mos brassos vos quedán.
Vos donaré 'l meu, que val més que un regne
y sereu el rey
de la vida meva.

—¿No us sembla que farà tró un animalés així?

Gentil cavaller, que aneu á la guerra
tan amant may mes vos tornaré á véure
ni l' amor may mes portareu per lema...
¡Sempre fuig l' amor
d' hont la sanch se vessa!

ANGEL VILANOVA

L' HEREU Y LA PUBILLA

(COLOQUI GEGANTESCH)

La escena, al Museo de Reproduccions del Parch. La ilustre parella, espolsat el traje, respallats els adornos y arreglats els cabells, está ja á punt de solfa y disposada á sortir. En la immensa sala no hi ha ningú més qu' ells. De prompte 'l Gegant llenza un suspir profundíssim y 's posa á enrahonar.

—Noya...

La Gegantesa, no menos afligida qu' ell:

—¿Qué?

—¿Sabs qué pensava?

—¿Qué dirá una!

—Que quan el bisbe d' Oviedo va confessar al rey Alfonso que 'l temps de las llegendas ja havia passat, tenia remoltíssima rahó.

— ¡Ja ho crech! No sóls ha passat el temps de las llegendas, sinó 'l temps de las professóns. La tratada qu' enguany ens ha fet l' Ajuntament es d' aquellas que no s' olvidan.

— ¡Y tal! ¡Treure'ns de casa la Ciutat, ab l' escusa de que 'ls baixos están ocupats per no sé quínas oficinas, y portarnos á aquest magatzém de figuras extranyas y cosas sense acabar!... ¡Quína vergonya!

— ¡Oh! Encare aixó fos tot. ¿Qué me 'n dius de la mesquinesa de ferme sortir á mí al carrer ab la mateixa roba del any passat?

—Y á mí també.

CONCURS HÍPICH

Miréulo, es més gros que jo,
que ja es tot lo que 's pot dí.

VÍCTIMA DEL CORPUS

—Para tener contentos á los rechidores, hay que hacer todos los papeles del auea.

—Bé, á tú es lo de menos. Un home, mentres vaji net y endressat, de qualsevol manera fa goig. Pero jo, jo que soch dona, y com á tal necessito lluhir, ¿qué dirán de mí las personas sensatas al veure'm rodar per aquests carrers ab el vestit del altre any?

—De segur que 's pensarán qu' hem tingut un revés de *bolsa* ó que 'ns hem malgastat els diners ab accions de la *Casa del Pueblo*.

—No; afortunadament, la causa d' aquesta taca-nyeria tothom la sab de sobra: á la Casa Gran van curts de quartos y necessitan fer economias; vet'ho aquí tot.

—¡Curts de quartos! ¿En qué se 'ls gastan?

—¿En qué? No ho sé; preguntaho al president de la Comissió d' Hisenda, que crech que tampoch ho sab. Diuhen que 's recauda menos, que 'ls Consums baixan, que l' ingrés d' arbitres es completament ilusori, que... En fi, ves si es:án apurats, que ab el piadós intent d' estalviar alguna cosa, fins han acordat suprimir el tradicional tiberi ab que el Ajuntament al tornar de la professó obsequiava als convidats oficials.

—¡Ay! Aixís si que, ¡adiós Corpus! Cabalment aquest tiberi era lo únich que mantenía ferm el sentiment religiós d' una infinitat de personas. Ben clar vaig sentir l' any passat com un arcalde de barri, petitonet y moreno, ho explicava á un municipal que anava á prop d' ell. «¿Yo?—li deya—¿Por qué se figura usted que hi vengo á la *prosección*? Pues hi vengo por el ápat que nos dan á las Casas Consistoriales y en el cual yo y la familia hi hacemos saca de vianda lo menos per tot el verano. Si no fuese eso, l' ase 'm flich si m' hi prendían por otro!»

—¿Veus? ¿Veus com al bisbe d' Oviedo y jo estém en lo cert? Ja no hi ha religió, no hi ha fe, s' han perdut las creencias...

—Las creencias... y 'ls ápats. Pero á mí, que no 'm vinguin ab historias. Ningú 'm farà entendre que la corporació municipal passa tantas apreturas que no pot destinar á la professó del Corpus y als nostres vestits las cantitats habitualment senyaladas. Forsosament hi ha d' haver aquí alguna intriga d' aquests republicanots, que sempre pensan quina 'n farán per anar contra las tradicions patrióticas.

—No ho crech. Els republicáns podrá ser que vaji contra las trampas; pero, contra 'ls gegants?...

—¡Ay infelís! El teu candor es incurable. Ets digne d' anar de quatre potas.

—Dispensam, noya, pero no crech que tú vajis ab tres.

—Bueno, bueno... Lo cert es que, sense respecte á la nostra gerarquia, se 'ns ha arreconat al Parch, com si fossim un parell de focas ó avestrussos, privantnos iniquament del goig de disputar d' aquella hermosa sortida de la Casa Gran, per l' element menut tan celebrada. ¿Quí se 'n cuyda de nosaltres aquest any?

—No he pensat á preguntarho. ¿Per qué ho vols saber?

—Perque quan el veji, sigui qui sigui, ja 'm sentirá. ¿No es pas en Buxó?

—No; aquest no s' hi fica ab gegants. No sent quéstió de toros...

—¿Potser es en Jofra?

—Tampoch: crech que 'l bullit dels Encants el porta molt preocupat.

—¿En Pons tal vegada?

—Menos: altra feyna té ab l' organizació del partit catòlich, del qual ha sigut nombrat cabo furriel.

—¡Calla! Ja hi caychl... No pot ser altre que aquest.

—¿Quí?

—El gran Beranguer.

—No t' diré que no: possible seria que per primera vegada l' Ajuntament hagués fet un nomenament encertat. ¿Y qué pensas dirli?

—Pues, que... —

El soroll d' una porta que s' obria interromp el discurs de la gegantesa. Son els camàlichs, encarregats de la conducció dels colossals personatges que 'ls venen á buscar.

Ab tot el descaro del mon, un camàlich aixeca las faldillas de la Pubilla y s' hi fica á sota. Un altre camàlich alsa la túnica del Hereu y fa lo mateix.

Els camàlichs, ab molta gatzara:

—¡A veure, á veure cóm voltan!... ¡Probémlos!

El gegant, ab veu baixa y mirant melancòlicament á la seva dona:

—¡Som al ball!

La gegantesa, ab el mateix to:

—¡Y hem de ballar!

A. MARCH

A UNA VÍCTIMA

Quan bella Primavera
arreu escampa galas
per vestir á Natura
de flors y vert fullatje
y d' aromas qu' encisan
y d' auccellets xerraires,
tú t' doblas á la empena
de fé bastardejada
que de verí suïcida
el cor dels homes taca
y si l' amor hi arrela,
ó t' neula ó t' desclava.
Avuy te fas esposa
histérica, entussiasta,
de Cristo, el que en el Gólgota
morí d' amor pel altres.
Li entregas un cos verge
d' impuresas mundanas
y un amor que ab ceguera
has robat als teus pares.

J. COSTA POMÉS

LA CUSTODIA

Anava jo pel carrer Ample seguint el curs en direcció contraria al de la professó, quan, al tombar la cantonada de la Fusteria, ahont ja era precis caminar estalonantse, 'm veig de sopte voltat per una onada de inconscients que 's masegava per obrirse pas. La quit xalla, enfilada dalt dels banchs, cridava alegrement:— ¡Ja venen! ¡Ja venen!—Una colla de salta-taulells ab llicencia empenyan á tothom sense exclusió de sexes, y els pobres caloyos que, típs de fer una centinella estúpida, alternavan fraternalment ab las senyoretas neurasténicas de las cadiras de lloguer, esquivavan las trepitjadas á cops de mauser.

Prou vaig intentar fugir, escaparme d' aquell farcell de carn humana, pero las empentas, que venfan de tots costats, els caballs de la *Russia* que ja tenia al damunt y una dona que ab un gran cove de serpentinas m' apretava bárbarament la boca de l' estómac, varen ser causa de que en comptes de veurem fora de la munió, á camp obert, me trobés ficat en una escaleta fosca y esquifida, y ab una muralla de gent al devant, disposada á no deixar-me sortir fins acabada la cerimonia.

Aburrit jo, ¿quina 'n faig? Me 'n pujo escalas amunt. —Si per sort hi ha algú al terrat y t' hi deixan estar, respirarás—vaig pensar. Arribo á dalt de tot, trobo la porta oberta, tiro endavant y 'm trobo sota un sol de tarde de Juny qu' enamorava.

Una dona va contestarme «las bonas tardes» ab escasas batxilleria, y ja de brassos á la barana, 'm disposava

CONSELLS PATERNALS

—¿Veus, noy? Quan siguis home y arribis á concejal, els carmetios de la professó no 'ls haurás de pagar tú.

LA BANDERA BENEHIDA

Cent indulgencias se donan
als que al seu davant hi resan.
¿Quántas ne deurán guanyar
els mansos que l' arrossegan?

á contemplar la professó á vista de pájaro, quan de prompte... ¡boom!... ¡boom!...

—Are surt la Custodia—va dirme.—Y en aquell mateix moment veig sortir al terrat de la casa del davant una xicoteta jova y maca á tot serho: rossa, de llabis vermells y d' ulls negres; ab un vestit clar, senzill, pero elegant, y lluhint dos clavellets blancs en el pentinat.

—¡Hola! ¡hola! ¡Quínas vehinas tan aixeridas tenfu, mestressa!—vaig fer jo.—Y la bona dona, acostantse'm ab misteri, va afegir:

—Aquí ahont la veu tan guapa, aquesta noya, es una infelissa: els seus pares n están tan gelosos, que no la deixan sortir may de casa, perque ningú se 'n enamori.

—¡Pobre gent, si que se 'ls ha girat bona feyna!

—Si, senyor; ja ho veu: la vigilan de tal modo, la tenen tant guardada, qu' en una festa com la d' avuy, no li han permés ni baixar al carrer.

—¡Ni que fos la Custodia!

—Ja ho pot ben dir, per aixó ella no 's mou del seu jardinet. ¿No veu quin be de Deu de primavera s' hi ha guarnit?

Realment aquell terradet, que per ser bastant més baix se dominava per complert, va semblarme un recó de cel, una panereta de flors cuidada per mans d' àngels. Allí no hi podfa viure més que un poeta ó una noya enamorada.—¡Pobra!—deya entre mí.—En la flor de las ilusiones y haverse de veure seqüestrada sense motiu, per culpa d' uns pares massa amorosos.

Encare no he acabat de barbotejar aquestas paraulas, veig apareixer arrán d' una claraboya de la casa del costat, la figura *parsifalesca* d' un xicotás d' uns divuyt anys; moreno, guapot, que, en mànegas de camisa y ab una flor de ginestra als llabis, s' acosta á la barana que separa 'ls dos terrats, y sorprenent á la noya en abstracta contemplació de las flors d' un y d' altre test, se treu un grapat de paperets de la butxaca y 'ls hi tira ab furia. Alló era un petó de volianinas qu' ella recullí ab un riure

franch y espontani. No es possible precisar lo que ballava dins d' aquells caps, plens de bellesa y joventut, donchs lo que deyan no arribava ahont jo 'm trobava, y sols diré que aquells dos colomets blancs formavan un quadro alegre y rialler, plé de llum y naturalesa, que contrastava ab la tradicional professó, que com un llimach monstre, babejant cera, serpentejava pe 'ls carrers, boy restreiant son cos interminable.

La comitiva religiosa anava fent sa calmosa vía y l' enjogassada parella sense ferne mica de cabal, no acabava may sas manyaguerias: las rosas, els geranis, els clavells y las margaridoys anavan enlayre, á tall de projectils; la ginesta de la boca d' ell, va anar á parar en mans d' ella, els clavellets del cap d' ella, als llabis d' ell. El sol, que ja anava á la posta, 's despedfa dels enamorats, enviantlos sos últims raigs, plens de poesia, y quan jo, per dissimular la curiositat que sentia per tot alló vaig baixar la vista... ¡boom!... ¡boom!...

—Ara la Custodia passa pe 'l Plá de Palacio—va dirme la dóna del terrat.

Y aixís que torno á alsar els ulls pera reveure aquell idili hermós que m' obsesionava feya rato, m' adono de que la noya rossa, aquella xicoteta tant custodiada pe 'ls seus pares engelosits, fent un saltiró de perdiueta, havia passat al terrat del seu vehí. Desde aquell moment, las distancias escursadas, el coloqui 's feya naturalment més ingénuo y més... grech. Ella, vinciantse ab natural abandono á cada festa d' ell, giravoltant com una papallona á l' entorn de la llum; ell, ab sa cara de noy, però de noy ab intencions d' home y ab desitjos d' enamorat, empaytantla y corrent d' ací y d' allá com un cadell.

Per ff, 'm va semblar qu' ell la convidava á entrar al seu taller—per lo vist el noy era dibuixant y tenfa llogat un quarto en aquellas alturas.—Ella, segóns se veyá,

UN ESCOLANET

—Maco ó lleig, trist ó bufó,
aquest es el meu pendó.

PEL CURS

—Zofia, lo promez, promez: aquí té 'lz doz carmetloz. Zon de roza.

resistia á las sevas súplicas, però ab una resistencia débil, tot recansa, y ab una tendra manera de negar... que jo, veyent que la professó s' estava acabant, vaig determinar allunyar-me de tanta nota de color, de tant flaire de poesia, y tornar á la penombra y á las mitjas tintas de la prosa.

En aquell punt, una música tocava la *marxa-real*. Una forta olor d' incens y de ginesta trepitjada pujava del carrer. Me despedeixo de la bona dóna del terrat, baixo aquella escala de mala mort á las palpentas,.... soch al carrer...

Y á la galeria de casa, tot esperant la minestra m' estava, quan de cop sento... ¡boom!... ¡boom!... y pensant ab aquell idili amorós del carrer de la Fusteria, y ab aquells pares que, egoistas, volfan guardar una filla com si fos una custodia, vaig exclamar maquinalment:

—Té, ja tiran las darreres salvas... Ara deu haver acabat d' entrar... ¡Pobra xicota!

MARIUS

LLIBRES

VOLIAINES per E. GUANYABENS.—Diguinne *voliaines* diguinne *papellonas*, que aixó son: papellonas enamoradas de la llum y del color, golafres de la flayre perfumada de la poesia. Es en Guanyabens un poeta fet y complert, plé de ideas propies, rich en formas novias, y tan destre artista en cisellar els versos, com molt poch se'n comptan en el modern renaixement de las lletres catalanas. Pertany á la rassa privilegiada dels que saben fondre admirablement lo que pensan y lo que senten ab l' expressió externa, sense que 's refredi 'l calor de l' inspiració nadiuha, ni s' esvaeixi son concentrat perfum.

Es la seva una poesia sobria, vital, granada, sense enfarfechs, sense postissos: surt de l' ánima del poeta y se'n va de dret á l' ánima del lector.

Ja aixis que s' obra 'l llibre topa aquest ab un' obra

mestra que no podém resistir á la temptació de donarla á conèixer. Es la titulada

PRENUPIAL

Ja l' he trobat el lloch. Rodant á la ventura á un temps sens tu y ab tu, tant tant he caminat, que jo no sé pas com, hont mes el sol fulgura, en el mes alt dels cims, allí m' he deturat.

A dalt, el cel no més: á l' un costat, la plana rienta de verdor, tornassolada d' or; molt mes enllá, la mar, movable, blava, blana, de menssants bramuls eternisant el chor.

A un' altra banda, a fraus; al lluny mes altas serras; el riu mes cap ensá saltant per entre rochs...

Un lloch hont no ha arribat jamay brugit de guerras, un lloch arreserat y ombriu: el rey dels llohs.

Un lloch que sembla un lit, talmant un lit de molsa, hont cap orella hi sent, ni hi pot mirar cap ull;

un lloch hont se frueix la dolsetat mes dolsa, hont no se sembra res, hont 'lo que hi ha no 's cull.

Anem'hi: ja veurás com hi farém cullita.

Anem'hi á sol cayent qu' es hora d' estimá.

Anem'hi: tu 'm darás la teva má petita

que tant baldera ve dins ma ferrenya má.

Y, en senthi ja arribats, la tendra melangia

tot ho anirá invadint; s' enfosquirá 'l boscám;

el día 'ns dirá adeu, dirém adeu al día

y 'l sol, respectuós, apagará son flam.

Poesias de aquest valor no hi ha necessitat de ponderar-les. En la fruició que produheixen hi portan enclosas las majors alabansas que podria ferse d' ellas.

Y n' hi ha tantas com aquesta en el volum!

Sols un poeta de una exquisida sensibilitat pot cantar la bona amistat del astre de la vida, tal com ho fa en Guanyabens en la composició titulada:

BON AMICH

Tinch una celda per mí tot sol,
y, aixis que apunta la llum del día,
quan l' aureneta torna á alsá 'l vol,

per la finestra penetra 'l sol.

Em tafaneja la llibrería
fent lluhí 'ls llibres arrengrerats;
quadros y estampas, plé d'alegría,
toca y retoca tot fent sa vía.

En nuvolosas de vius esclats
els petits cossos flotants enlayre
me fan visibles, sos raigs daurats,
y 'ls ulls me deixan enlluhernats.

Sense pensarm'hi ni poch ni gaire,
mitj-tanco y deixo passar sols l' ayre
y de las rosas la bona flaire.

Y sense ofendre'l ma ingratitude,
el sol, donantme vida y salut,
l' endemà torna, plé d'alegría
com cada día.

No 'ns cansaríam may de copiar, si hagues-
sim de fer una presentació com cal llibre, segóns lo
que al nostre entendre 's mereix.

Els amants de la poesia sana, original, sincera, lliure
de ripis, de plagis y sobre tot de carrinlonadas florales-
cas, ja tenen abont donar esplay al esperit y plena sa-
tisfacció al bon gust. Els esperits independents, com de-
monstra serho l' autor de *Voliaines* no guanyan premis en
els certámens, perque abominan els motllos usuals; pero
's conquistan alguna cosa que val mes: l' admiració de
las personas de gust depurat, que saben bé qu' en poesia
son molts els cridats, y poch, molt poch els escullits.

CUENTOS, por ALICIA PESTANA CAÏEL. —Aquest nom
poch menos que desconegut á Espanya, no ho será en lo
successiu gracias al acert de la direcció de la popular
Colección Diamante, qual tomo 86, que acaba de apareixer,
conté d' ella una notable colecció de *Cuentos*. La senyora
Pestana Caïel es portuguesa, y de sas obras ha parlat ab
merescut elogi, 'l celebrat escriptor lusitá Teófil Bragu.

Apart de las meritísimas condicions literarias que
avaloran las onze narracions que forman el volum—origi-
nalitat de concepció y un estil clar y precís, á la vegada
que vibrant y mogut—se distingeix per la seva intenció
social. La Sra. Pestana sent las penas y las amargors
dels que sofreixen, mitigadas per l' aspiració de un es-
devenir mes consolador, basat en la justicia y en l' amor
á la humanitat.

Al servey de aquest ideal posa 'l seu cor de dona y 'l
seu talent d' escriptora.

RATA SABIA

TEATROS

TÍVOLI

La cançión del naufrago ha passat de sa 30.ª re-
presentació, y ha comensat á fer lloch á algunas
altras obras del repertori, donant temps pera la
preparació de un verdader estreno.

Barcelona 'n tindrà las primicias.

Se tracta de una ópera de 'n Morera, basada en
el famós drama de Calderón de la Barca: *La de-
voción de la Cruz*.

Aquesta vegada 'l jove y aplaudit compositor
catalá haurá pogut disposar de un llibre plé de
prestigi.

NOVEDATS

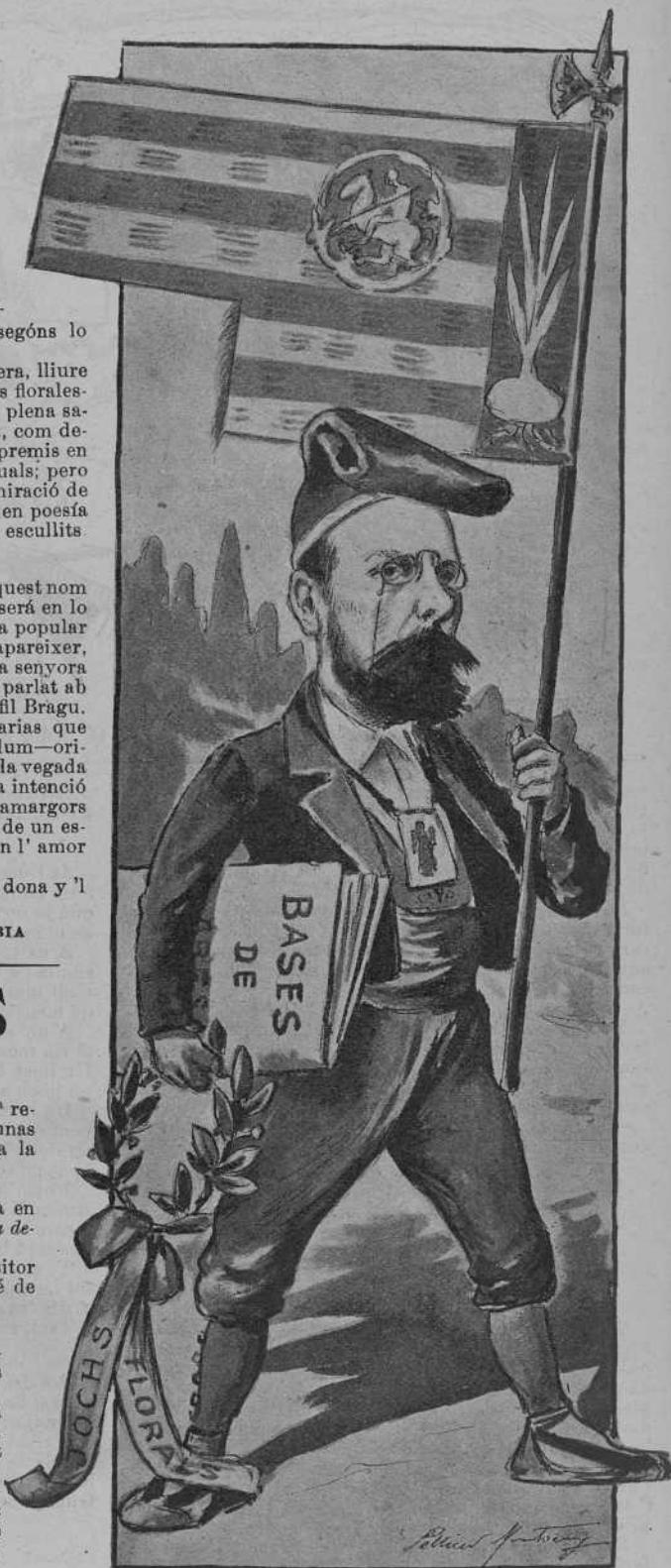
La companyía italiana ha pres la mida al pú-
blich, posant ab preferencia obras ja conegudas
y de aquellas que no amohinan gayre.

Es inútil dir que la Mariani hi llubeix la seva
qualitat sobressalient qu' es la expontaneitat,
y en Paladini 'l seu art exquisit de conciensut
actor.

Com tot lo que ha posat fins ara ja ho ha-
víam vist, no tenim per que repetir els nostres
judicis. Vinguin las produccions novas que te
anunciadas y parlarem ab la detenció deguda,
de tan notable companyía.

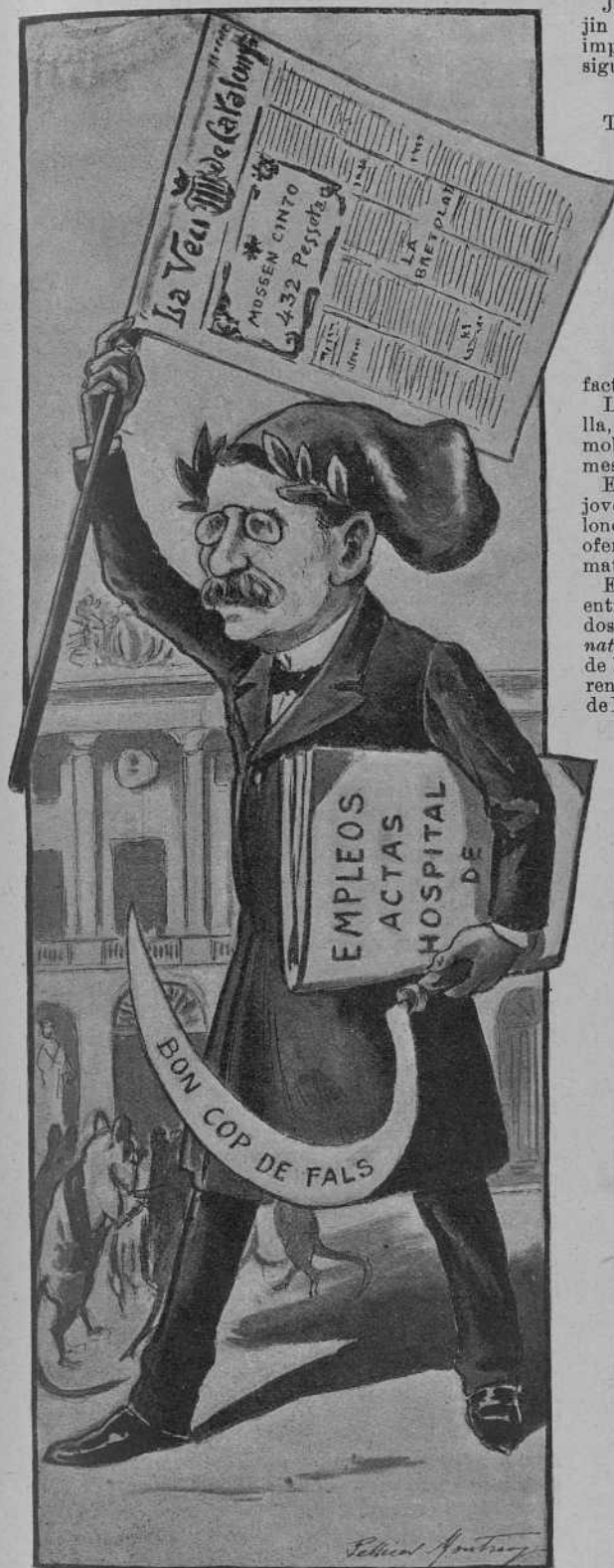
CATALUNYA

Dimars inaugurarà la temporada la companyía

L' una per massa ignocenta
y no saber portá 'l joch,

BANDERAS

l' altra per massa tronada,
cap 'niré en lloch.

espanyola de la Guerrero y en Díaz de Mendoza, posant en escena l' drama *Reinar después de morir*.

Ja parlarem de aquesta obra, aixís com de las que v'jin venint en las successivas revistes, ja puig ens ho impideixen dificultats de compaginació que no 'ns ha sigut possible evitar.

GRANVÍA

Tot sovint anuncian els cartells impresions suggestivas, com las que 's refereixen á ciertas interioritats femeninas.

La Forá, la Gómez, la Alcázar, la Mateo, la Bella Belén... Y modelos de camisas... y modelós de cotillas... Y per acabar de coronar la festa, á lo millor, salta *La Pulga*.

¿Pero, senyors, qu' es aixó? ¿Un teatro ó bé un' arcoba?

CONCERT MARCÉ-RABENTÓS

Va donarse al *Principal*, y encare que no era molt numerosa la concurrència, l' éxit sigué satisfactori recullint els concertistas numerosos aplausos.

La Marcé es una nena, alumna predilecta de 'n Vidella, dotada de grans condicions, una d' ellas la forsa, molt superior á la seva edat, y un' altra, qu' encare val mes, una intuició sorprendent.

En Rabentós, deixeble del mestre Dini, es també molt jove y está en camí de ser un escelent concertista de violoncello quan haja acabat de dominar las dificultats que ofereix aquest instrument, que no son pocas, y logri matisos, que avuy encare no está en edat de obtenir.

En el concert hi figuravan pessas de gran empenyo, entre ellas la *Sonata* op. 32 de Saint Saens, tocada pels dos concertistas: *Sur le lac* de Godart y *Allegro appassionato* de Saint Saens, aixís com el *Preludi* y le *Courante* de la *Suite* de Zipoli y la *Tarantela* de Popper, que foren executadas pel Sr. Rabentós; y l' *Concert en re menor* de Mozart y el *Concert en mi menor* de Chopín, en els quals la Srta. Marcé doná probas repetidas de sos grans progressos.

Pera calmar els aplausos de la concurrència, l' un y l' altre 's vejeren obligats á executar ademés algunas pessas fora de programa.

N. N. N.

UNA VÍCTIMA

A dintre 'l pati del meu vehí
un gros pollastre parlava així:

—¡Curta es ma vida, companys del cor!
¡No hi ha esperansas per mí! ¡M' sab greu!
¡Ara que 'm trobo sapat y fort
van á matarme y á despit meu!

Abir mon amo 'm va suspesá,
y entre altrás cosas aixís parlá:

—Que s' ha fet maco! ¡Y qu' es hermós
aquest pollastre! ¡No hi ha remey!
¡Demá matémlo!—Feslo ab arrós!!—
Digué á una noya del seu servey.

Ara digueume:—¿Quin mal faig jo
perque 'm degollin sens compassió?
¿Per quin delicte me fan morir
aqueixos homes *civilisats*?

¿Per que 'ls meus membres s' han de cruspír
donant los ossos després als gats?

¡Aixís veneno tornarm' pogué!
¡Desde aquella hora no he menjat res!
No mes camino trist y afligit
de la bujola cap al recó...

Pero ho confesso tinch un enfit
de blat de moro, prims y segó.

De prompte un ánech tot frech á frech,
ab tó de mofa li diu:—Ja ho crech.

si tú no haguessis sigut golut,
que may deixavas ni un mos per mí
ni per los altres, es ben sabut
que encar viurías ¿Qué, no es així?

—Ja pots ben riure, ¡cap de sedás!
—diu lo pollastre—també hi caurás
á la cassola, com ara jo;

EN BUSCA DE LA SACARINA

—Jo, per menjar galeta, no necessito anar á bordo.

A LA PORTA DE LA CASA GRAN

—¿Qu' es aquí que fan ballar l' ou?

—No, senyor: aquí lo que hacen ballar es l' honor municipal.

veyam llavoras, senyor valent
si acá te pensas aquest sermó
tan filantròpich que ara estás fent!

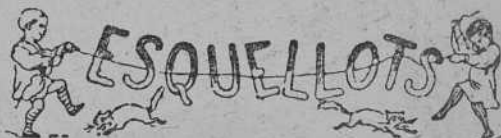
Replica l' ánech:—Ets molt ruhi,
un día ó altre bé hem de morir.

—¿Que tanta gresca. Y al fi per qué?
¿Per un puntillo? ¿Per un sis ó ás?
Ja de sentirvos jo n' estich plé.

Cregueu que 'm puja la mosca al nas,
y al que arreplego del cop de bech
que al cap li dono lo mato en sech,
(diu un gall d' indi trist y pansit
que de verola farsit está)

—Lo jorn que 'ns matin dihém:—Bon profit!
Be prou costavam d' alimentá.

FÉLIX CANA

Els gegants van de capa cayguda. Avants tenían la seva estada y 'l seu tocador en la casa del Concell. En els pórtichs de má esquerra, pudorosament tancats, els montavan, els vestían y 'ls empolaynavan, y de allí sortían orgullosos, contents, ballant, á la plassa de Sant Jaume.

Pero enguany els han portat á pessas al Parch, y en aquella nau destartalada del ex-Museo de reproduccions, els han posat en disposició de sortir, sense ni tan sols fells hi un vestit nou... ¡Pobre Hereu! Y sobre tot, ¡pobra Pubilla, ella que desde temps inmemorial, presumía de reyna de la moda!...

Dimecres, avants de sortir, es fama que la desairada parella plorava amargament.

Pero l' Hereu va revestirse de valor, y ab magestáich orgull es fama que vá exclamar:

—¡Per nosaltres, precisament, havían de comensar las economías! ¡Vaya una gracia! Que 'm perdonin els regidors: ¡aixó es fé 'ls gegants!

Un altre regidor regionalista, que toca pipa: 'l Sr. Ribera.

Ara comprench alló de aquells cuberts de Sant Martí de Provençals. A la qüenta 'ls feya per' aixoplugars'hi.

Bona corrida la del diumenje, ja desde comensar. Un aficionat aspirant á rivalisar ab Cúchares, vá fer un punt dels seus saltant á la plassa y posantse al davant del primer banyut.

El qual va donarli la primera lissó, callintlo y campanejantlo de una manera horrible. Total res: no més que una ferida á l'ingle ab perforació intestinal.

L' entrada á la corrida no costava més que sis rlets. Ja veuhen, per una pesseta y mitja quinas emocións més encisadoras!

Un taurómaco molt humanitari, digué:

—Creguin que 'm sab molt greu no haverhi sigut. Aquestas cosas las empresas haurían de anunciarlas.

Y no s' esparverin de que hi haja qui traduheixi ab tanta franquesa lo més íntim del seu pensament, puig las corridas son com els biftechs que, pera ser bons, han de treure sanch!

Vels'hi aquí que tot fent camándulas en la qüestió del nomenclament de arcalde de R. O., que á la fi va recaure en el Sr. Boladeres, no 's vá pensar en

ELS APUROS DEL GEGANT

que aquest bon senyor deixaria vacant la primera tenencia de arcaaldia, en tals condicions que 's faria sumament difícil atendre á la seva provisió.

Perque la ley vigent prescriu que dintre del período de sis mesos avants de las eleccions, las vacants de tinents d' arcalde que resultin s' han de cubrir passant á ocuparlas els regidors que hajan tingut més vots.

Ab lo qual está dit que quedan excluhits tant el Sr. Fontcuberta, qu' era el candidat de 'n Maura, com el Sr. Bastinos y 'l Sr. Fabra y Ledesma que ho eran de dos distints grupos de regidors.

Lo qu' es aquesta vegada la vara no pot ser per ells.

Els que 's troban en las condicions que la ley senyala, son, en primer lloch, el Sr. Berenguer, qu' está mitj en *huelga*, y que 's diu que no l' acceptará; y en segón terme 'l Sr. Grañé (a) *Barberillo*, que aquest sí, diuen que aspira á empanyarla.

De manera que quan el Sr. Boladeres deixi temporalment de ser arcalde, per causa de ausencia ó de malaltia, el *Barberillo* s' encarregará de afeytar als barceloníns.

Per lo que pugui ser, comensemnos á ensabonar.

Ja l' han vista la moda de aquest any, per lo que respecta als barrets de palla. Han tornat á reviuire 'ls *jipi-japas* de altres temps. Barrets flonjos y susceptibles de abonyegarse. Y en efecte, abonyegats se portan, ab dos sots á la copa per la part del davant, y ab l' ala també del davant cayguda á tall de visera, casi tapant els ulls.

La moda aquesta ve á ser un recort dels heróichs *boers*, que en una forma semblant solian portar las payolas, durant la épica campanya del Transvaal.

—Si no aparteu aquesta fil-ferros, no sé per hont passar.

PLUJA DE BELLAS

—Bé, ¿qué son aquestas *vellas*? ¿Donas d' edat ó senyoras guapas?

BARRETS DE MODA

—¡Qu' es elegant aixó, veritat?

Un xitxareto, contaminat d' esperit bélich, deya: —Ab un barret aixís un hom se sent més valent que may. Capás me sento de imitar als boers en l' odi als *inglesos*. Per lo tant, no cal que 'l sombreroer se cansi portantme la factura!

Pero Sr. Bogonyá: ¿y donchs qu' hem de fer?

Els seus paisans de Sant Andreu se li han girat de cara, y no passa día que no li demanin la dimissió de regidor, recordantli promesas y compromisos que han quedat incomplets... y vosté, com si li diguessin Llucia.

¿Y es vosté aquell bailarí tan celebrat? ¿Qué no sent la música del galop *A dimitir*?

Bah, bah, bah... veig que 'ls regionalistas son enterament iguals als polítics de Madrid, que una vegada al candeleru, no se 'n van ni á tiros de mula ni á tiros de fusell.

¡Qu' en Cambó l' ampari!

Ara asseguran que la Comissió de consums s' ha pres en serio lo de perseguir la sofisticació dels vins, no pel dany que puguin causar á la salut pública, sino per la merma que ocasionan en els ingressos del ram.

Ja veurán com á pesar de aquest cuidado, á Barcelona's continuarán bevent brevatjes detestables y cars.

Y que aquí no hi ha, en aquest punt, la franquesa que observan altrás nacions.

En un sabrós article que publica l' últim número de *Las dominicals del libre pensamiento*, cita l' autor un rétol que va tenir ocasió de veure á Roma y que deya aixís á la lletra:

«LEGÍTIMO VINO ARTIFICIALE»

Entre 'ls amants de las bonas formas, que son molts á Barcelona, hi ha aquests días un desori. Perque si al Granvía s' hi exhibeix la Belen, al Onofri, la Chelito's xucla 'l cervell dels enamoradissos.

A dreta lley hauria de titularse la *Nueva Belen*. Perque alló, realment, es la bojeria.

Llegeixo en un periódich que 'l duch de Solferino, desitjós d' ennoblir el carrer de casa seva, está recullint firmas al objecte de demanar al Ajuntament que li cambihi 'l nom de carrer dels Gegants que avuy ostenta per el de carrer del Comte de Centellas.

Desaprobo totalment l' aristocrática pretensió. Será inútil que se 'm digui que 'l Comte de Centellas es un gran d' Espanya. Molt més grans son els gegants que arriban á l' alsada de un primer pis.

Una carta de Buenos Ayres dona compte dels grans éxits conseguits per alguns actors espanyols. De la Cobeña, diu que fins que se li ha vist la *Tosca* no 's coneixia allí 'l drama de 'n Sardou, ab tot y haverlo representat totas las eminencias que han visitat aquell país.

Hi ha además piropos per tothom, inclús per en Cuevas y fins per en Donato Jiménez, de qui diu la carta: —«Se le mira como el maestro. Corren versiones de que fija su residencia aquí y de que será nombra to director del Conservatorio de Declamación.»

¡Tant de bó resultés veritat! Per en Donato Jiménez y pel públich espanyol... No es poca sort lliurar-se de un cop de la fúnebre monotonía de aquest etern D. Lucas del Cigarral!

Vels'hi una anécdota curiosa, espigolada en el periódich alemany *Asien*.

UN CHÉ QUE BADA

En ocasió de haver anat á Holanda la primera embaixada extraordinaria japonesa, despertá una gran curiositat. Un trinxeraire al veure aquelles insólitas figuras de pómuls pronunciats, ulls oblicnos y pell de oliva confitada, no pogué contenirse, y posantse la má dreta á la punta del nás, 'ls feu pam y pipa ab expressió de mofa.

—¿Qué significa aquest gesto?— preguntá l' embaixador, per intermediació de un intérprete.

El diplomátich holandés, després de vacilar un curt instant, li va respondre ab flemma:

—Aquest bórdegás vos ha desitjat la benvinguda.

Petita mentida que molt prompte havia de trobar el seu cástich. Perque l' endemá mateix, á l' audiéncia real, y davant de la cort consternada, l' embaixador y 'l seu séquit, correctament afillerats, creyentse dirigir un cumpliment al rey, tots á una se posaren la má dreta al nás, y li feren pam y pipa.

L' anecdota es graciosa. Y si no completament exacta, es quan menos molt verossimil. ¿May dirían per qué?

Per la gran facilitat que 'ls japonesos han tingut sempre de adaptarse á las costums europeas.

Res hi vol dir que comensessin per una planxa. ¿Se 'n fan tantas de planxas en la nostra Europa!

Un *sablista* á un seu amich: —¿No podrías ferme 'l favor de deixarme 25 pessetas? Cregas que las necessito.

L' *amich*: — Millor que deixártelas: te las dono. Aquí las tens, no 'm deus res.

El *sablista*, embutxacant-se 'l bitllet: — Gracias, noy, no sabs el favor que m' acabas de fer.

Fa com qui se 'n va; pero 's gira, y remata la sort dihent: — Deixam vinticinch pessetas... Ja veus tu mateix que may t' he degut res...

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.— *Vi-o-la.*
- 2.ª ANAGRAMA.— *Viuda—Vuida.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.— *El pati blau.*
- 4.ª TRIÁNGUL.— *UR SU LA
SU RO
LA*
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.— *Anglés.*
- 6.ª GEROGLÍFICH.— *Per dependents á una casa de comers.*

TRENCA-CAPS

XARADA

La primera n' es vocal, musical es la segona, la tersa es part de persona y un carrer de Barcelona trobarás en el total.

PISSARRA

ANAGRAMA

—Mira, ¿veus aquest rellotje? sembla molt bó ¿no es vritat? donchs no ho és, el tot no fila vó á las sevas, el bergant. ¿Me 'l vols comprar? te 'l liquido si vols per catorze rals. —Me 'l quedo, pro total sigas del secret, puig jo demá faré 'ls medis d' endressarlo si trobo un boca badat.

J. COSTA Y POMÉS

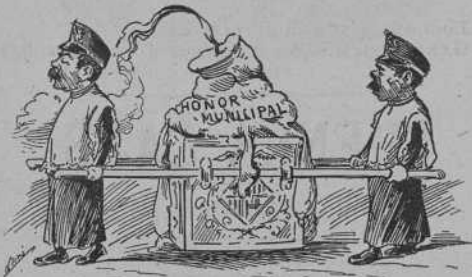
O, com s' esbrava 'l gelat del venedó enamorat.

EL CIRI DE DON GUILLEM

—L' honor, ben analisat
es aixó: un ciri trencat.

A LA PROFESSÓ

—¿Qué me 'n dius d' ese bullit
—Que ya está mitj consumit.

TRENCA-CLOSCAS

ADELAIDA GROS

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas
el títol d' una sarsuela castellana.

R. AREGALL V.

ROMBO

Primera ratlla: Consonant.—Segona: part del cos.—
Tercera: animal.—Quarta: Lloch de explotació.—Quin-
ta: en las xaradas serveix.—Sexta: animal.—Séptima:
vocal.

LL. CARBÓ C.

CONVERSA

—¿Quan fá que ha sortit en Valentí?
—No fá pas tan Agapito, deu fer cinch minuts.
—¿Que sabs ahont ha anat?
—Al hort, á buscar una... ja t' ho he dit.

XAPÚ DOPOR

GEROGLÍFICH

S E
G
O O O
L A
Homes Donas
Criaturas
C LOS C

JOAN CATAU

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

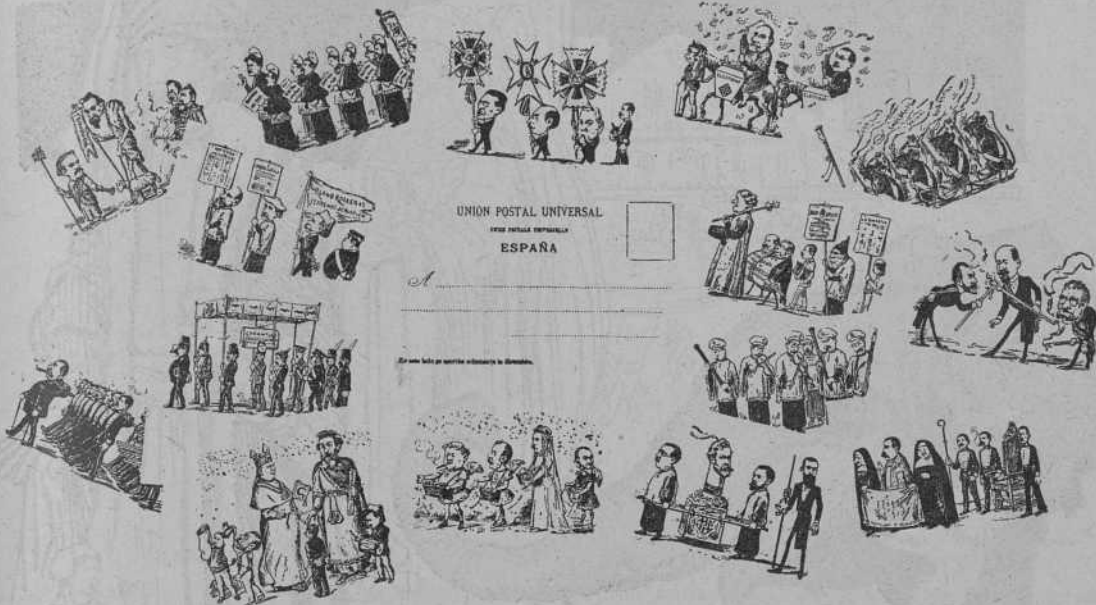
UN NÚMERO DEL PROGRAMA D' AQUELLAS FESTAS (!)

La batalla de flors.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

LA PROFESSÓ DEL CORPUS MUNICIPAL

Colecció de **TARJETAS POSTALS** humorísticas, ilustradas pel malaguanyat artista **M. MOLINÉ**, y tiradas en magnífica cartulina.

LA COLECCIÓN COMPLETA DE 15 TARJETAS, **UNA PEsSETA**

MAGNÍFICHS RETRATOS

DE

D. NICOLAU SALMERÓN

y

D. ALEJANDRO LERROUX

reproduhits de fotografia y esmeradament tirats en cartulina, tamanyo 65 per 52 centímetros.

Cada un: **UNA PEsSETA**

UNA

PROCESIÓN

ÁLBUM DE 24 PÁGINAS

Tamaño 27 por 20

Original de **FRADERA**

Impreso á varias tintas, Pesetas 1'50

AMANTES CÉLEBRES

PUESTOS EN SOLFA.

POR

J. PÉREZ ZUÑIGA

Ptas. 2

Trabajo Manual

MÉTODO RACIONAL Y PRÁCTICO

POR

TORO Y GOMEZ

— Un tomo en tela, Ptas. 2 —

Resumen

Bibliográfico

N.º 5 — Mayo 1903

SE REPARTE GRATIS

SORTIRÁ AVIAT

OBRA NOVA

SOTA LA PARRA

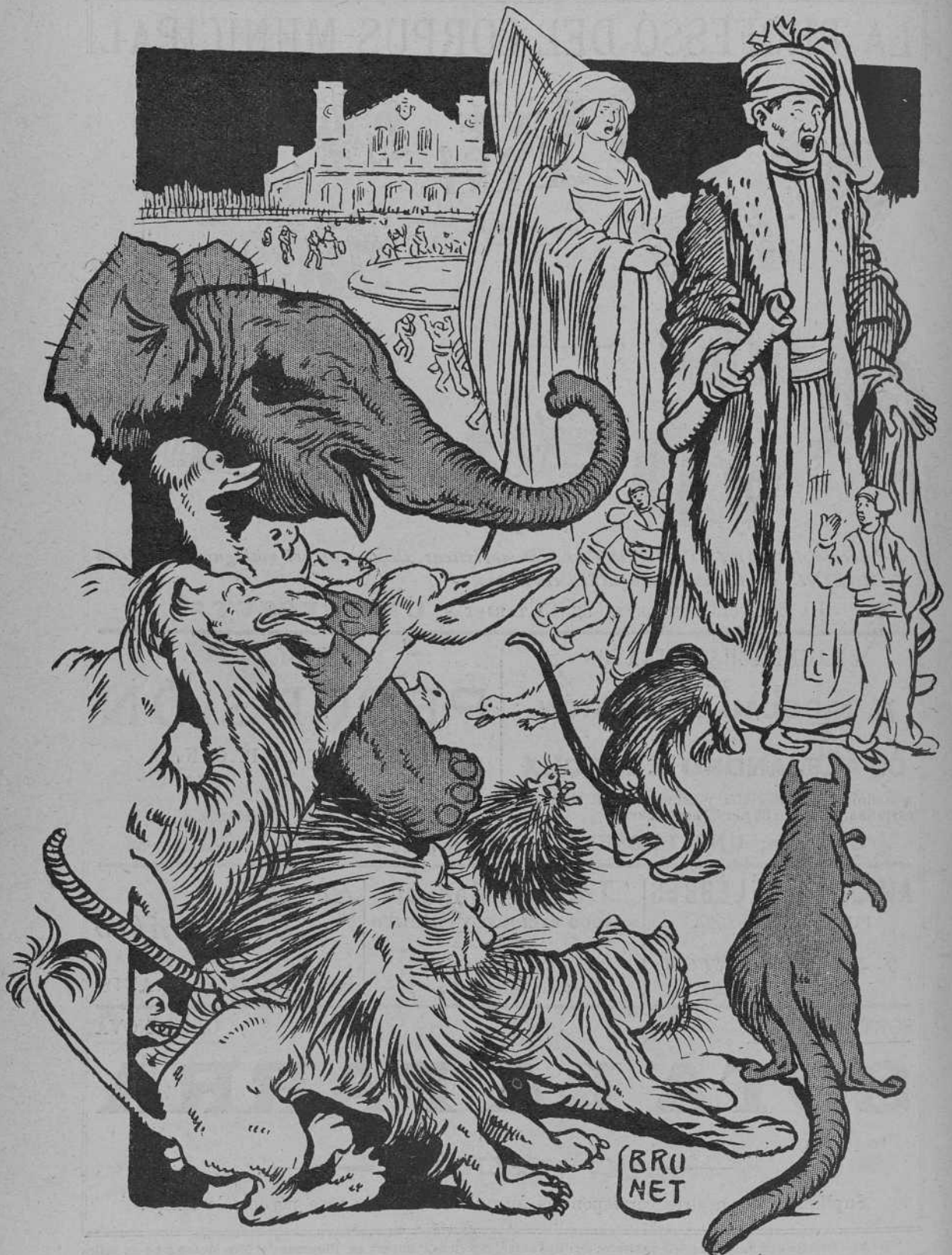
PER

C. GUMÀ

Supliquem als nostres corresponsals formulin lo pedido sens pèrdua de temps.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responem d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

LA SORTIDA DELS GEGANTS

Veyent ballar pels jardins
personas tan elevadas,

las pobres bestias del Parc
ino 'n quedan poch de paradas!